Poštnina plačana v gotovini LETO LVIII V Ljubljani, v soboto 13. decembra 1930 ŠTEV. 284 2. izdaja Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po praznika

Po kakšnih načelih?

Nihče, kdor količkaj globlje misli, ne more prezreti znamenj, ki kažejo, da je stoletje, v katerem živimo, stoletje propada.

Vse, na čemer je bila zgrajena naša kultura, naš notranji svet pa naša družabna stavba, se maje. Imamo gorečo vero poleg skrajnega brezboštva, spiritualistično filozofijo poleg čisto materialističnega in tehničnega mišljenja, radikalni komunizem poleg teženj po vzpostavitvi fevdalnega monarhizma. Posamezniki in družabni organizmi preživljajo v sebi najbolj nasprotujoče si skrajnosti in jih skušajo realizirati.

Tako nastopajo tirani in kondotjeri, ki hočejo ustvariti nov red z ognjem in mečem, dočim oznanjajo preroki človečanstva in prosvetljene demokracije večen mir. Vrsti se načrt za načrtom, kako osnovati bratsko zvezo vseh kulturnih držav sveta, medtem ko vojaški kemični laboratoriji izdelujejo ogromne količine strupenih plinov, da bi se človeštvo čim temeljiteje iztrebilo. Poleg sekt, ki stremijo za največjo čistostjo in strogostjo življenja pa skrajno mirljubnostjo do popolne opustitve vsakega odpora celó proti očitni krivici, imamo tajne družbe, ki propovedujejo nasilje, ne da bi se ustrašile najbolj zločinskih sredstev, pa najraznovrstnejše bojne organizacije, ki stoje na stališču najsirovejšega srednjeveškega »Faustrechta«.

Velik del mladine celó v nežnih letih dere za resničnimi, večjidel pa za krivimi preroki ko svojčas otroci v križarskih pohodih. Oznanjajo se najzvišenejše resnice, ki se časih z upravsavonarolskim fanatizmom nezdravo pretiravajo, tako da izzivljajo disciplinarne odredbe cerkvene oblasti zoper njihove preroke — poleg zablod skrajne pokvarjenosti, v katerih se pogoni nabožnosti mešajo z nagoni mesene hotnosti. Obnavljajo se stari modroslovni sistemi; vzporedno z misticizmom imamo najeksaktnejše metode znanosti in racionalizacijo življenja; vmes cvete magija, astrologija in kabalistika.

Ostro se ločijo tabori: ljudje, ki vsako duhovno podlago življenja absolutno taje, pa duše, ki strastno iščejo neznanega Boga. Dočim del vzhoda svoje verske in etične tradicije zamenjuje z zapadno razumarsko civilizacijo, upa zapad ozdravljenja od sadov te civilizacije v prastari modrosti orienta. Imamo pojave, ki nas spominjajo na osemnajsto stoletje, na predreformacijo, na začetek drugega tisočletja naše ere; imamo pojave, ki so vseskozi podobni onim, ko je ob razpadanju grškorimskega sveta človeštvo hrepenelo po izveličarju iz teme, zmede in brezciljnosti.

V takem vrenju, v taki borbi najhujših nasprotij in porajanju najradikalnejših nazorov, v času, ko se zraven najidealnejših poletov in iskanj šopiri najgrši materializem in popolna brezbrižnost za višja vprašanja življenja, je predvsem m l a d i n i treba solidne vzgoje, jasne opredeljenosti glede temeljnih problemov družbe, utemeljitve življenja v zdravem religioznem in etičnem nazoru pa moči, da se upre ekstremom: pretiranemu nacionalizmu prav tako kakor meglenemu kozmopolitizmu, ki prezira narodne in domovinske vrednote; romantičnemu reakcionarstvu, ki skuša obnoviti današnjim socialnim razmeram ne odgovarjajoče oblike preteklosti, prav tako kakor boljševizmu; preziranju demokracije, bratoljubnih stremljenj in teženj po zedinjenju človeštva v zvezo trajnega miru prav tako kakor onim nazorom, ki bi družbo radi postavili na utopično podlago anarhizma splošne ljubezni ter popolnega in prostovoljnega soglasja. Mladino je treba usmeriti v zdravem narodnem pa demokratičnem in človečanskem duhu, da bo znala najti med ekstremi naše do dna vzvalovane dobe sredino, ki jo kažejo jasna, ostra pamet, zdrava tradicija, organična zraščenost z rodno zemljo in ljudstvom in pa ona nepremakljiva etična načela, na katerih počiva naša krščanska kultura.

To je tako nujna zahteva, da je ne bi smel nihče prezreti, komur je zaupana skrb za naraščaj našega naroda, da ostane zdrav in nedotaknjen. Kdor je postavljen na najbolj odgovorno mesto moderne državne uprave — na ono mesto, ki vodi vzgojo bodočih zavednih državljanov in ima usmeriati narodovo kulturo sploh — ta stoji pred težko nalogo, ki zahteva globok vpogled v temeljne potrebe našega naroda in v pogoje srečnega razvoja krščanskega kulturnega človeštva sploh. Prva potreba pa je poglobljenje naše mladinske vzgoje v resnični etični idealizem, zgrajen na jasnih in trdnih nazorih k r š č a n s k e filozofije, na k r š č a n s k i nabožnosti našega naroda in k r š č a n s k e m humanizmu.

Vse, kar od te ravne poti zavaja stran, je v škodo narodu, njegovemu moralnemu napredku in zdravju in ogroža njegovo bodočnost. Zakaj meglene, samó v lepih frazah utemeljene vzgojne smernice, ki nimajo za podlago trdnega, od vrha do dna dosledno sklenjenega etičnega nazora, ki odgovarja krščanski religiozni miselnosti, v kateri se je stoletja in stoletja izoblikovala duša našega naroda, morejo našo mladino le še bolj desorijentirati in razkrajati. Nacionalna vzgoja ima biti vzgoja po K r i s t u s o v i h načelih v k r š č a n s k e m idealizmu, ki posamezniku in narodu odkazuje etične naloge v soglasju z namenom, ki ga ima po božjem zamislu vse človeštvo na zemlji sploh. Noben drug sistem ne more nadomestiti te krščanske etike ne po absolutni veljavnosti ne po jasno začrtanih nalogah ne po blagodejnem učinku na narod in državo.

To smo smatrali za nujno, da povemo.

Za mir na Balkanu

Govora Mihalokopulosa in dr. Marinkoviča na banketu — Iskrena zvestoba Grčije do Jugoslavije — Razgovor dr. Marinkoviča z Venizelosom

Atene, 12. dec. AA. Na banketu, ki ga je snoči priredil v imenu grške vlade grški minister zunanjih zadev g. Mihalokopulos na čast jugoslovanskemu ministru zunanjih zadev dr. Vojislavu Marinkoviću in njegovi gospe v hotelu »Grande Bretagne«, je bilo 150 povabljenih, med njimi vsi člani grške vlade in osebje jugoslovanskega poslaništva ter spremstvo dr. Marinkoviča. Minister Mihalokopulos je imel tole zdravico:

Pozdrav grškega zun. ministra

Veliko veselje čutim, da morem biti danes tolmač grške vlade, parlamenta in vsega grškega naroda v izražanju prisrčne dobrodošlice gospe Marinkovičevi in Vaši ekscelenci, zastopniku prijateljske države, do katere goji Grčija samo iskreno in globoko zvestobo. Naši državi, g. minister, sta v svojih plemenitih bojih za dosego neodvisnosti in narodnega edinstva prestali toliko etap in njuna zgodovina je tako veličastna, da se lahko pohvali z mnogimi herojskimi peripetijami. **Nekdaj združeni na bojnih poljanah sta v miru z vsemi silami nadaljevali delo pacifizma za blagostanje človeštva. Njun trud na tej poti naj bi zagotovil blagostanje v tem delu Evrope, ki je pretrpel toliko preizkušenj v prejšnjih stoletjih, odstranil lojalno vse posledice tekmovanja in nasprotja, ki jih je preteklost pustila. Obe naši državi nimata pred očmi nič drugega kakor okrepitev razmerja z vsemi svojimi sosedi in to bo privedlo do velikega in solidnega razvoja in vzajemnega sodelovanja v intelektualnem gospodarskem in socialnem življenju Balkana.** V Vas, gospod minister, pozdravljam preizkušenega in prepričanega apostola take iniciative in dvignem tole čašo na zdravje Njunih Veličanstev kralja in kraljice Jugoslavije, kraljevskega doma in velikega in junaškega naroda jugoslovanskega in na zdravje Vaše ekscelence in Vaše gospe soproge.

Odgovor dr. Marinkoviča

Na to zdravico je odgovoril dr. Marinković:

Globoko sem ganjen nad besedami, ki ste jih izvolili reči v srečo mojega vzvišenega gospodarja Nj. Vel. kralja in Nj. Vel. kraljice, kraljevske rodbine in našega naroda in mojih skromnih uslug za okrepitev razmerja med obema našima narodoma. To razmerje je davnega datuma in tvori del zgodovine naših držav. To je eno izmed jamstev za njuno stalnost in trajnost. **Obe naši državi sta imeli velike skupne ideale v preteklosti, imata jih tudi v sedanjosti in imeli jih bosta tudi v bodočnosti. Imata to plemenito ambicije, biti v tem delu sveta, kjer sta, element miru in napredka. Z vztrajanjem po dosegi miroljubnih idealov, idealov vseh ljudi, ki dobro mislijo, težita obe po tem, da ustvarita v teh krajih, ki so toliko prestali v zgodovini, stanje miroljubnega sodelovanja in medsebojnih pogodb, ki bo edino moglo oploditi njuno dolgo borbo v preteklosti za njuno eksistenco in narodno neodvisnost in žrtve, ki sta jih za to prestali.**

Balkanski narodi morejo dokumentirati, da so se borili za narodno svobodo in neodvisnost držav in da je to bilo v interesu celokupne zajednice civiliziranih narodov. Obe naši državi se ne bosta ogibali izvršitve svojih dolžnosti za dosego smotra, ki je podlaga njune politike. **Gotov sem tega, da smemo pri tem delu računati drug na drugega.** Vem, da je **to mišljenje tudi g. predsednika ministrskega sveta, ki je dolgoleten in preizkušen prijatelj moje države,** pri katerem sem **vedno pri vsakem srečanju opazil istovetnost pojmovanja mednarodnega položaja in vloge, ki jo imata obe naši državi.** Izražajoč svojo zahvalo grški vladi in Vam, g. minister, za ta tako prisrčni sprejem, ki ste ga pripravili gospe Marinkovičevi in meni v svoji slavni prestolnici, dvignem čašo na zdravje njegove ekscelence predsednika grške republike in na srečo ter napredek grškega naroda.

Po banketu je bil svečan sprejem, ki se ga je udeležilo 800 povabljencev. Med njimi so bili sevéda zastopniki diplomatskega zbora in ugledni člani atenske družbe in zastopniki političnih, intelektualnih in socialnih krogov. Po sprejemu je bil ples, ki je trajal pozno v noč.

Atene, 12. dec. AA. Venizelos in Marinković sta imela danes priliko, da se v intimnem razgovoru dotaknela vseh vprašanj, ki zanimajo obe državi. V vseh vprašanjih sta ugotovila popolno soglasnost.

Atene, 12. dec. AA. Danes ob 10 dopoldne so odpotovali Marinković, Venizelos in spremstvo v Maraton, da si ogledajo tamkajšnje velike hidrotehnične naprave. Nato sta priredila gospod in gospa Venizelos v hotelu »Cecil« v Ridiji intimno kosilo v čast dr. Marinkoviča. Kosilu so prisostvovali poleg dr. Marinkoviča tudi njegovo spremstvo in višji uradniki jugoslovanskega poslaništva v Atenah s poslanikom Jovanom Vučkovičem na čelu.

Atene, 12. dec. AA. Venizelos je izjavil, da so resnične vesti, da odpotuje o božiču na Dunaj in v Varšavo čez Belgrad in da bo ostal nekaj časa v Belgradu, da vrne obisk g. dr. Marinkoviča.

Atene, 12. dec. AA. Francoski poslanik je včeraj priredil sprejemni večer na čast jugoslovanskemu ministru dr. Marinkoviču in njegovi gospe.

Dr. Marinković - častni doktor atenske univerze

Atene, 12. dec. ž. Popoldne je bil zunanji minister dr. Voja Marinković na atenskem vseučilišču sprejet na izredno svečan način. Poleg članov grške vlade s predsednikom Venizelosom na čelu so bili navzoči odlični učenjaki in zastopniki odlične družbe. Dr. Marinković je bil imenovan za častnega doktorja. Ob tej priliki je prišlo do velikih jugoslovansko-grških manifestacij in je bil dr. Marinković izredno prisrčno pozdravljen. Njemu in Jugoslaviji so bile prirejene izredno živahne ovacije. Atensko vseučilišče je izvolilo dr. Marinkoviča za svojega častnega doktorja kot pomembnega duha v mednarodnem življenju. Dr. Marinković je potem odšel z osebjem našega poslaništva in s svojim spremstvom na grob Rige od Flere, znanega grškega revolucionarja, ki je umrl v Belgradu ob udeležbi v revolucionarnih borbah srbskega naroda za rešitev izpod turške oblasti. Na njegov grob je položil venec.

Grška odlikovanja

Atene, 12. dec. AA. Grška vlada je odlikovala jugoslovanskega poslanika v Atenah dr. Jovana Vučkoviča z redom Feniksa I. stopnje, direktorja Karoviča in svetnika poslaništva Milana Jovanoviča z istim redom II. stopnje, tajnika Kosto Pavloviča z istim redom IV. stopnje, jugoslovanskega vojaškega atašeja v Atenah polkovnika Majstoroviča z redom sv. Odrešenika III. stopnje, šefa kabineta ministra zunanjih zadev Božo Kovačeviča z redom sv. Odrešenika III. stopnje, tajnika poslaništva dr. Jovanoviča z istim redom IV. stopnje in Miloja Sokiča, urednika »Pravde«, z redom sv. Odrešenika III. stopnje.

Olajšanje položaja kmet. ljudstva

Prizadevanja in delo vlade

Belgrad, 12. dec. AA. Kraljevska vlada je opetovano proučevala vprašanje preobremenjenosti kmetovalcev in je skušala olajšati davčna bremena v skladu z realnimi pogoji poljedelstva in z možnostmi prodaje poljedelskih proizvodov. Zato je znižala dopolnilni davek na zemljišča že lansko leto. Prvotna maksimalna stopnja dopolnilnega davka je znašala po zakonu o neposrednih davkih iz 1928 leta 17 odstotkov. Lani marca meseca je bila znižana na 12 odstotkov, v maju na 8 odstotkov od osnovnega davka na zemljišče, 12 odstotna stopnja čistega katastralnega donosa pa je ostala po zakonu o neposrednih davkih neizpremenjena. Ker je kraljevska vlada uvidela, da je treba ponovno olajšati davčna bremena kmetovalcev zaradi splošnega padca cen deželnih pridelkov, je znižala snoči to stopnjo od 12 na 10 odstotkov. Ta stopnja bo veljala za leto 1931, a tekom prihodnjega leta bo v skladu z razmerami na tržiščih deželnih pridelkov postalo jasno, ali naj se stopnja ponovno zviša za leto 1932.

Prizadevanje kraljevske vlade postane še jasnejše, ako upoštevamo, da prinaša nova stopnja obenem tudi redukcijo vseh doklad (osebnih, invalidskih, zborničnih), ki so v zvezi s tem davkom.

Kraljevska vlada skuša ustvariti boljše pogoje produkcije v državi še z drugimi ukrepi. Tako je znižala državno trošarino na vino za 50 odstotkov, to je od 100 na 50 Din od hektolitra, pri tem pa je obdržala tudi za bodoče dosedanje izvozne nagrade za vino, ki znašajo 80 Din za 1 hl vina in 20 Din za 1 hl mošta. S to nagrado bo ostal izvoz vina in mošta vsaj na dosedanji višini, a znižanje trošarine bo brez dvoma ugodno vplivalo na potrošnjo v državi. S tem bo dana možnost večje prodaje vina za notranji konsum. Istočasno je vlada zvišala državno trošarino na pivo za 50 odstotkov, na špirit pa za 22 odstotkov.

Tudi Steeg ne bo uspel?

Predsednik Doumergue se bo končno vendarle moral odločiti za Brianda

Pariz, 12. dec. kk. Steeg se še nadalje prizadeva za sestavo nove vlade. Atmosfera se je med tem toliko ublažila, da začenjajo sedaj uvidevati celo v taboru desne sredine, da bi utegnilo daljše zavlačevanje krize dovesti do usodnih posledic. Obe frakciji zmernih republikancev, ki ju vodita Tardieu in Maginot in ki bi imeli v koaliciji republikanske koncentracije tvoriti desno krilo, pa sta slejkoprej proti temu, ker sta pod vplivom svojih voditeljev. Med njunimi člani pa se od danes dopoldne opaža majhen preokret. Steeg je s te strani dobil že celo vrsto pozitivnih obljub in ni izključeno, da ne bi bil vsaj del obeh skupin voljan podpirati Steegov kabinet celo proti oficielni paroli svojih frakcij. Steeg bi v tem primeru lahko računal v meščanskem taboru na 250 do 270 glasov, bil bi pa v parlamentu vsaj za prvi čas navezan na podporo socialistov. Tu tiči v tem trenutku glavna težkoča za zaželjeno rešitev. Da se pomiri z desnim centrumom, je ponudil Steeg Tardieujevi skupini nič manj kot tri portfelje, med njimi tudi notranje ministrstvo, katero naj bi zasedel prejšnji mornariški minister Leygues, ki kljub svoji pripadnosti k Tardieujevi večini uživa veliko zaupanje tudi v levičarskih krogih. Nasprotno pa skoro ni misliti, da bi pripadal Tardieu sam kabinetu, ki bi ga sestavil Steeg.

Pariz, 12. dec. kk. Splošno se smatra, da Steegu po odkritem odporu Maginota in sovražnem stališču Tardieujeve in Renauldove skupine skoro ne ostane nobenega upanja več in da se predsednik Doumergue kljub svoji opoziciji proti Briandovi zunanji politiki ne bo mogel več izogniti temu, da da nalog za sestavo vlade Briandu. Socialist Frossard napoveduje Domergueu najostrejšo opozicijo svoje stranke, če bi ponovno odrinil Brianda. Kot zadnje upanje pa označujejo listi še vedno Poincareja.

Pariz, 12. dec. kk. Težavni položaj francoske krize je mogoče osvetliti s tem, kar je Steeg sam v poznih večernih urah izjavil. Zvečer ob 19.30 je Steeg po sprejemu v Elizeju izjavil časnikarjem, da je dal predsedniku republike tak odgovor, da končnoveljavno sprejema nalog za sestavo vlade. Kakor izhaja pozneje iz komunikeja, ki je bil izdan v Elizeju, je ta odgovor tolmačiti tako, da se Steeg pogaja dalje in da bo predsedniku republike svoj uspeh ali neuspeh sporočil jutri dopoldne. Toda že eno uro pozneje je Steeg po raznih sprejemih resigniran izjavil: »Kdor meni, da je že vse v redu, se moti, ker nekaj še vedno ni v redu.« Do poznih večernih ur so se nadaljevala posvetovanja, ne da bi se moglo vedeti, kako prav za prav stoji stvar. Slejkoprej je uspeh Steega odvisen od tega, če bodo radikalni socialisti vztrajali pri svojih zahtevah.

Pariz, 12. dec. kk. Odločitev v francoski vladni krizi je bila danes zopet odgodena. Steeg je zvečer predsedniku republike samo poročal in si končni odgovor pridržal za jutri dopoldne.

Zdravniki groze s stavko

Havanna, 12. dec. AA. 200 zdravnikov je sklenilo stavkati, ako vlada izvede svojo pretnjo ter zapre vseučiliške profesorje, ki so se izjavili solidarne z nedavnimi dijaškimi manifestacijami.

Seja Društva za širjenje vere

Zagreb, 12. dec. ž. Ob 10 dopoldne je bila v jezuitski misijonski dvorani seja Društva za širjenje vere. Predsedoval je vseučiliški profesor iz Ljubljane dr. Josip Ujčič. Od Slovencev sta bila navzoča pomožni škof dr. Ivan Tomažič iz Maribora kot član odbora za Slovenijo in vseučiliški profesor dr. Lambert Ehrlich iz Ljubljane. Med potekom seje je prišel tudi škof krški dr. Srebrnič. Razen tega so bili navzoči odborniki iz hrvatskih krajev. Odborniki so podali poročila za svoja krajevna področja, stavili razne predloge in izražali misli, kako bi se misijonska ideja med narodom čim bolj razširila in učvrstila.

Karlo Kovačević pri Nj. Vel. kralju

Belgrad, 12. dec. ž. Karlo Kovačević je bil v avdienci pri Nj. Vel. kralju na Dedinju. O tej avdienci je Karlo Kovačević izjavil: »Bil sem pri Nj. Vel. kralju v avdienci, da se mu poklonim in da mu kot predsednik veličastnega kmetskega zborovanja izrazim neomajno zvestobo. Pri tej priliki me je Nj. Vel. kralj blagovolil odlikovati z visokim odlikovanjem Karadjordjeve zvezde IV. razreda. Srečen sem, da mi je Nj. Vel. kralj izkazal to pozornost in smatram, da smo s tem odlikovani jaz in vsi udeleženci veličastnega zborovanja v Zagrebu.«

Smrtna nesreča na železnici

Zagreb, 12. dec. ž. Zjutraj so na železniški progi med postajo za ranžiranje in postajo Sesete v bližini stražnice št. 65 našli truplo nekega delekleta, ki je bilo prerezano na dvoje. Železniški čuvaj je obvestil železniško ravnateljstvo, ta pa okrajno glavarstvo. Truplo so odstranili s tračnic. Ob 2 je prišla komisija, ki je ugotovila, da gre za Amalijo Ugrinovo iz Retnovca. Ponesrečila se je v potniškem vlaku, ki vozi ob 7 zvečer iz Zagreba proti Koprivnici. Ponesrečenka je stara 20 let.

Mraz se nam bliža

Dunaj, 12. dec. m. Oton Myrhath je objavil poročilo o krizi vremena v Srednji Evropi. Nad angleškim vodovjem in nad Biskajskim zalivom vlada huda burja. Nad Francijo je zračni tlak slab in more komaj vzdržati naval z zapada. Na vzhodu je val mraza dosegel —18 in se pomiče preko Rusije proti Karpatom in Sudetom. Na vsak način je v Srednji Evropi pričakovati divjih viharjev.

Monakovo, 12. dec. ž. V celi Bavarski že pol drug dan sneži. Po ravninah je že zapadlo 20 do 22 cm snega. Po višinskih planotah pa en meter.

Dunajska vremenska napoved. Po kratkem zboljšanju vremena je pričakovati zopet oblačno vreme s padavinami. Splošna vremenska napoved: v nekaterih dneh je pričakovati nastop mraza.

Obnovitev jake teroristične akcije v Indiji

London, 12. dec. Medtem, ko zboruje v prestolici britanskega imperija konferenca okrogle mize, pri kateri skušajo indski knezi skupaj z zmernimi politiki indske liberalne stranke in pa z angleškimi poznavalci indskega problema izdelati načrt indske ustave, so indski nacionalisti sami v Indiji započeli široko zasnovano teroristično akcijo proti angleški vladi.

Ne propovedujejo se več romanja, post in akcija pasivne neposlušnosti, katera se vzdržuje vsakega nasilja proti oblasti, ampak se očitno oznanja revolucija, sovraštvo proti Angležem in teroristični čini, kojih izvršitev je poverjena večinoma študentom. S tem hočejo nacionalisti preprečiti poizkuse zmernih politikov, da bi se Indiji dala ustava v sporazumu z Anglijo. V resnici se je s teroristično akcijo napravila velika zmeda in desorientacija med pristaši kompromisa z angleško nadvlado.

Prva žrtev je bil angleški kapitan Clenaghan od 10. pundžabskega bataljona v Lahoreju. Ko je namreč bataljon stal postrojen o priliki neke parade, je nek indski korporal nenadoma stopil iz vrste in ustrelil najprej narednika Indca, potem stotnika, naposled pa sebe. Clenaghan je služil v Indiji že od 15. leta svoje starosti. Treba je pripomniti, da je bilo tekom letošnjega leta v Lahoreju ubitih že več častnikov in policijskih organov, med njimi glasoviti policijski inspektor Scunders.

Še večji utis je pa napravil atentat v Kalkuti. Trije bengalski študenti so namreč v policijski direkciji v Kalkuti vdrli v pisarno generalnega inspektorja policije Simpsona in ga ustrelili, nato pa udrli v drugo sobo, v kateri se je nahajal policijski uradnik Nelson, ter ga nevarno ranili. Ko so prihitevši uradniki in policisti atentatorje zasledovali, se je eden, ko je videl, da ne more uteči, sam ustrelil, ostala dva pa sta se težko ranila. Eden izmed njih, Benoj Bose, umira, drugi je pa izven nevarnosti. Atentatorji so bili prišli iz mesta Dakar, kjer je policija izvršila veliko število aretacij.

Velika večina nacionalističnih listov se izogiba komentarjev k tem atentatom, nekateri pa izjavljajo, da bombe in revolverji niso pripravna sredstva, da se doseže svoboda Indije.

V Karačiju se je začel proces proti osem indijskim teroristom, ki so imeli cel arzenal orožja in bomb.

Obnovitev terorističnega pokreta v Indiji je napravila globok vtis v Londonu. Najbolj je vznemirjen trgovski svet, ker se bojkot proti angleškemu blagu v Indiji čedalje bolj dosledno in na široko izvaja in je organiziran od nacionalistične centrale. Manufakturne fabrike v Lancashiru praznujejo in z njimi vred trpijo tudi druge industrijske panoge, ki trgujejo z Indijo. Konzervativci so v četrtek sklicali velik shod v Londonu, na katerem je govoril znani konservativni politik Churchill, ki je zahteval v Indiji politiko močne roke, čemur je sekundiral general Jacob, bivši vrhovni poveljnik armade v Indiji. Delavska vlada sama je drugačnega mnenja in forsira razprave na konferenci okrogle mize, ker bo mogla Indijo zadovoljiti samo pravična rešitev vprašanja njenega položaja v sestavu britanskega imperija. Čeprav nacionalistična akcija nima korenin v širokih slojih naroda, je vendar jako fanatična in ima zato zelo velik sugestiven vpliv. Ko so študenta, ki je po atentatu na Simpsona, ustrelil sebe, umirajočega vprašali, zakaj je streljal na uradnika, ki je bil znan po svoji objektivnosti in noblesi, je odgovoril: »Storil sem svojo dolžnost.«

Macdonald je izjavil, da akcija teroristov ne sme spraviti nikogar iz ravnotežja, da ne bi se iskala in našla pravilna rešitev indskega ustavnega problema.

Ukrajinci za poljsko vlado?

Lvov, 12 dec. Poraz, ki ga je doživel ukrajinski blok pri zadnjih volitvah, je povzročil veliko zmedo med ukrajinskimi politiki. V novem poljskem sejmu je precej ukrajinskih poslancev, ki pa so bili izvoljeni kot pristaši vladnega bloka, torej bodo neodvisni od vplivov dosedanjih ukrajinskih voditeljev. Iz teh vzrokov je sklenila najmočnejša ukrajinska politična stranka (narodno-demokratsko »objedinenije), da bo nehala z dosedanjo brezizgledno opozicijo. Njen organ »Dilo« napoveduje novo sodelovanje s poljsko vlado. Vlada je tudi dovolila otvoritev svoječasno po policiji zapečatene strankine pisarne v Lvovu, in je stranka pričela poslovati. Kot vodja novega sporazuma se imenuje znani gališki poslanec dr. D. Levicki, ki je sicer še vedno zaprt v lvovski ječi »Brigitkah«. Možnost sporazuma med Ukrajinci in vlado bi pomenila novo nevarnost za tako zvane rusofilske struje (pristaše ruskega edinstva), ki že zdaj razpravlja o teh spremembah. Politika ukrajinskega narodno demokratskega objedinenija je bila namreč vedno bolj »protimoskovska« nego celo izraziti separatisti Petljurovega kova.

Ameriški Ukrajinci za svoje rojake

London, 12. dec. kk. »Times« poročajo, da je 200.000 Ukrajincev, ki živijo v Kanadi, zaradi postopanja z njihovimi rojaki v vzhodni Galiciji pozvalo kanadsko vlado, naj predlaga nepristransko preiskavo po mednarodni komisiji. Pred poljskim generalnim konzulatom v Montrealu je večkrat prišlo do demonstracij.

Nemški državni zbor odgoden

Berlin, 12. dec. kk. Nemški državni zbor se je danes odgodil do 3. februarja. Radi tega predlogi nezaupnice desnih strank in komunistov proti notranjemu ministru Wirthu in zunanjemu ministru dr. Curtiusu ne pridejo več na glasovanje. Odpade tudi zunanje politična debata, ki jo zahtevajo desne stranke, ker se je državni zbor večkrat izrekel za odgoditev. Zadnji predmet, s katerim se je danes bavil državni zbor pred razhodom, je bil komunistični predlog, ki zahteva pomoč 300 milijonov mark za brezposelne. Razen komunistov so se zavzemali za predlog z veliko odločnostjo tudi narodni socialisti. Socialni demokrati pa so bili z meščanskimi strankami proti, ker nemški finančni položaj izključuje, da bi mogla finančna uprava razen rednih podpor za brezposelne spraviti skupaj še posebno darilo za brezposelne v taki višini.

Maršal Petain gre v pokoj

Pariz, 12. dec. kk. Generalisimus francoske armade, maršal Petain, ki je že pred več leti prekoračil starostno mejo, namerava ob koncu leta stopiti v pokoj. Kot njegov naslednik se imenuje general Weygand, ki je bil pred letom dni imenovan za šefa velikega generalnega štaba. Na mesto Weygandovo pa bo najbrže imenovan general Gamelin, ki se je v zadnjih letih izkazal v bojih v Siriji in Maroku.

Upokojeni angleški admiral

London, 12. dec. AA. Admiraliteta naznanja, da je bil admiral sir Edwyn Aleksander Sinclair upokojen. Podadmiral sir John Kelly je imenovan za admirala brodovja. Kontreadmiral Fullerton je postal podadmiral. Admiral Aleksander Sinclair je poveljeval v zadnjem času vojne tretjemu brodovju lahkih križark.

Pilsudski gre na Madeiro

Madrid, 12. dec. ž. Notranje ministrstvo je dobilo obvestilo, da bo maršal Pilsudski 19. decembra prišel v Irun, nato pa takoj potoval v Lisbono. Svoj večtedenski dopust bo preživel na Madeiri.

Francoski in belgijski vojaki zapustili Posaarje

Koblenz, 12. dec. AA. Danes popoldne so odšli iz Saarbrückna poslednji francoski in belgijski vojaki, ki so stražili železnice. Kljub temu ostane Posaarje še nadalje pod vlado Društva narodov, dokler ne bo ljudskega glasovanja.

Vojaški upor na Španskem

Madrid, 12. dec. kk. V mestu Jaca blizu francoske meje se je uprla tamkajšnja garnizija. Do sedaj vlada še ni dala o tem nobenih oficielnih obvestil. Večerni listi o tem ne smejo poročati, vendar je vest postala znana v vsem Madridu in je povzročila splošno pozornost. Mnogi menijo, da je letalski major Franco, čegar bivališče še vedno ni znano, duša tega upora. Ravno včeraj se je čulo, da so ga videli v Bruslju in da se nahaja sedaj v Nemčiji. Važno vprašanje je, ali bo vstaja v Jacu ostala osamljena, ali pa se bodo tudi druge čete priključile k temu gibanju. Do sedaj je videti, da je v drugih garnizijah mirno. Morda se s tem ponavlja primer iz Ciudad Reala, kjer se je tudi v času diktature upri samo en konjeniški polk v domnevanju, da je po vsej državi nastala revolucija. Domnevati bi se moglo, da Jaca ne bo napravila iste napake in začela popolnoma brezuspešno vstajo, vendar pa je mesto blizu francoske meje in je verjetno, da bi se voditelji puča prav lahko umaknili v Francijo za primer neuspeha. Vsekakor je stvar za vlado in kralja zelo neprijetna, tudi če se vstaja ne bo razširila. Z mestom ni mogoče dobiti zvez. Iz raznih mest so bile poslane v Jaco vladne čete.

Nevaren govor madjarskega vojnega ministra

Budimpešta, 12. dec. kk. Na današnji seji magnatske zbornice je govoril vojni minister Gömbös o potrebi, da se na Madjarskem zopet uvede splošna vojaška obveznost. Zahteval je, da morajo uradna mesta to vprašanje imeti vedno na dnevnem redu, ker bi uvedba splošne vojaške dolžnosti veliko pripomogla, da se zopet popolnoma vpostavi narodna suverenost. Obveznost, vzdrževati najeto vojsko, pomeni okrnitev narodne suverenosti. Nasproti vsakemu pacifizmu se mora ugotoviti, da je na tem vulkanu zgodovine vojska potrebna, četudi samo v defenzivnem smislu. Tisočletna Madjarska se mora ohraniti v svoji ostrosti in čistosti. Madjarska vojska se imenuje najeta vojska, kar po svojem duhu ni, ker Madjari ne služijo svoji domovini za denar. Razorožena Madjarska pomeni večjo nevarnost za mir, ker bi lahko komu postala plen, dočim bi oborožena Madjarska stala na straži za mir. Dalje je Gömbös dobesedno navajal: »V Evropi se trese zemlja. Doživljamo težke trenutke in smo na predvečeru zgodovinskih dogodkov. Zato se moramo okrepiti ter na višjem nravnem piedestalu pričakovati trenutek, ko bo zgodovina na novo odprla vrata za madjarski narod. Sedanjost moramo prenašati možato. Ne smemo jokati in tožiti, temveč čakati, dokler ne bo z božjo pomočjo nastopilo to, po čemer vsi hrepenimo.« — Gömbösov govor so vsi prisotni navdušeno odobravali in hiteli k njemu, da mu čestitajo.

Karoly proti revizijskemu bloku

Budimpešta, 12. dec. kk. Novi madjarski zunanji minister grof Julius Karolyi je izjavil danes zvečer pri sprejemu časnikarjev, da nima nobenih specielnih stremljenj. On se identificira v vsakem oziru z uspešno zunanjo politiko ministrskega predsednika Bethlena. Nedvomno je, da so dogodki zadnjih mesecev v celi vrsti srednjeevropskih držav okrepili pripravljenost k gospodarskemu zbližanju. Iniciativa za tako gibanje je koristna tudi za Madjarsko. **Vendar je prvi pogoj za to revizija mirovnih pogodb mirnim potom. V tem duhu se mora madjarska zunanja politika voditi dalje. Ustanovitev tako zvanega revizijskega bloka bi bila v nasprotju s prizadevanjem madjarske zunanje politike, ker bi tak blok evropske države avtomatično razdelil v revizionistični in protirevizionistični blok, kar bi bilo naravnost nevarno za stvar revizije.** Madjarska bo tudi nadalje delala na to, da bo v zunanji politiki deloma varovala svoje gospodarske interese, deloma pa iskala priložnosti, da evropske države posamezno in skupno prepriča o tem, da je mirna revizija mirovnih pogodb neobhodna potrebnost.

Amer. posojilo Madjarski

Budimpešta, 12. dec. AA. Na snočni seji ministrskega sveta je poročal minister za finance dr. Weckerle, da je zagotovljeno na ameriškem trgu posojilo 15 milijonov pengov (150 milijonov Din), ki se bo z ostankom vžigaličnega posojila porabilo za posojilo prezadolženim kmetom, da se mali kmetje rešijo bremen, ki jih teže. Ostanek vžigaličnega posojila znaša 12 in pol milijona pengov (125 milijonov Din). Obenem je bilo na seji javljeno, da je minister za pravosodje izdelal nov zakonski načrt o kartelih, ki bo bližnje dni predložen parlamentu.

Madjarski minister o trg. pogajanjih s ČSR

Budimpešta, 12. dec. AA. Sotrudniku MTI je dal minister za trgovino in industrijo Bud izjavo o češkoslovaških in madjarskih trgovinskih pogajanjih. V tej izjavi poudarja, da hoče Češkoslovaška naprtiti odgovornost za prekinitev pogajanj odnosno za izvenpogodbeno stanje Madjarski. Češkoslovaška je postavila take pogoje, ki zahtevajo žrtve samo od Madjarske, če bi se sprejela nova pogodba, potem ko je Češkoslovaška odpovedala z mukami sklenjeno trgovsko pogodbo do leta 1927. Madjarska vlada je v polnem soglasju s parlamentom pripravljena skleniti novo pogodbo, vendar samo na pravičnem temelju medsebojnega popuščanja.

Druga velika produkcija dr. Aljehina

Brzopotezna partija dr. Aljehina in Vidmarja remis — Svečan banket na čast gosta

Ljubljana, 12. decembra.

Ob pol 7 zvečer se je vršila druga velika produkcija mojstra dr. Aljehina, in sicer proti devetim najmočnejšim igralcem-mojstrom Ljubljanskega šahovskega kluba. Igre so bile nadvse zanimive. Rezultat je tale:

I. in II. mesto ex aequo dr. Aljehin in Pirc Vasja, vsak po 6 točk, III. mesto Vidmar Milan ml. 5 točk, IV. mesto Rupnik Zdenko 4½ točke, V. mesto Vidmar Ciril 2½ točki, VI. mesto Vogelnik Adolf 2 točki, VII. in VIII. mesto ex aequo Furlani Ljudmil in Gabrovšek Ljudevit, vsak po 1 točko.

Temu je sledila najzanimivejša brzopotezna partija dr. Aljehina in dr. Vidmarja, ki je ostala po 18. potezi remis.

Nato je sledil banket, ki se ga je udeležila najodličnejša ljubljanska elita. Banket je otvoril predsednik šahovskega odbora dr. Egon Stare. Udanostna brzojavka Nj. V. kralju je bila sprejeta z živahnim navdušenjem. Pozdravne govore so imeli podban dr. Pirkmajer, zastopnik ljubljanske občine dr. Bohinjec, zastopnik Šahovske zveze Magdič Mirko, zastopnik ruskih šahistov in številni drugi. Najzanimivejši je bil govor dr. Vidmarja, ki je pozdravil svojega osebnega prijatelja. Izrazil je željo, da bi priredili šahovski turnir na Bledu, kamor bi povabili vse svetovne šahovske mojstre. Na banketu je igral radio orkester. Koncertna pevka dr. Costaperaria je zapela par slovenskih pesmi. Banket je nadvse lepo uspel.

Usodna pomota

Kopenhagen, 12. dec. kk. Policija išče včeraj in danes neko 8-letno deklico, ki je v neki trgovini kupovala grozdni sladkor, pa so ji pomotoma dali 300 gramov oksalne kisline, od katere zadošča že 5 gramov za smrt človeka. Dosedaj ni bil prijavljen še noben primer zastrupljenja, vendar je deklica izginila brez sledu.

Zlorabe pri poljskih volitvah

Varšava, 12. dec. kk. Pri poljskem vrhovnem sodišču je bilo do sedaj vloženih 69 tožb radi težkih zlorab pri volitvah v sejm. Ker so bili v sejmu vloženi predlogi o mučenju jetnikov v Brest Litovskem, so danes opozicijski listi v Varšavi prvič svobodno poročali brez cenzure o teh dogodkih.

Veliko mednarodno kmetijsko posojilo

London, 12. dec. kk. V dobro informiranih krogih londonske City doznava Vaš dopisnik, da je precej verjetno, da se bo izdala **emisija velikega mednarodnega kmetijskega posojila** pod protektoratom Društva narodov. Tako posojilo, o katerem se bodo prava pogajanja začela meseca januarja 1931, bi prišlo v prvi vrsti v dobro državam kakor Avstriji, Madjarski, Poljski, Bolgariji, Romuniji in **Jugoslaviji**. Eventuelna emisija bi bila poverjena novo ustanovljeni banki za zemljiški kredit v Amsterdamu ali pa banki za mednarodna plačila.

O porabi zlatih rezerv

London, 12. dec. kk. »Daily Telegraph« poroča od vplivne finančne strani, da sta bili Anglija in Francija obveščeni, da bi bila Amerika, če bi ti dve državi sklenili kak dogovor o vprašanju porabe zlatih rezerv, pripravljena proučevati načrte za sodelovanje z Evropo o tem vprašanju. Romunski poslanik v Londonu Titulescu je po »News Chronicle« omenil na lunchu angleške lige Društva narodov, da se bo v kratkem času predložil Društvu narodov načrt za sklicanje splošne finančne konference. Brez finančnega sodelovanja bo težko izogniti se katastrofi.

Polom velike ameriške banke

Newyork, 12. dec. AA. Velika banka z mnogimi podružnicami in z nad 200 milijoni dolarjev vlog je zaprla blagajne. Polom tega zavoda je izzval splošno depresijo.

Novi predsednik Švice

Bern, 12. dec. AA. Zbornica je izvolila za predsednika švicarske konfederacije leta 1931. Haeberlina. Za podpredsednika je bil izvoljen Motta.

Tudi Brazilija zaprta

Newyork, 12. dec. kk. Vlada v Rio de Janeiru namerava naseljevanje iz Evrope v Brazilijo prepovedati za prihodnjih šest mesecev, da s tem pobije brezposelnost v deželi. Odredba bo najbrže stopila v veljavo že prihodnje dni.

30 smrtnih žrtev zastrupljenja

Bombay, 12. dec. AA. V glavnem kolegiju tega mesta je umrlo nad 30 gojencev, številni gojenci pa so težko oboleli. Vzrok te nesreče je zastrupitev, ki je nastala s tem, da so bila jedila v kuhinji pokvarjena in zastrupljena iz neprevidnosti.

Nad 400 milijonov poneveril

Hollywood, 12. dec. AA. Po končani seji upravnega odbora Guaranty Building Loan Asocijacije je izjavil upravni odbornik tega društva, da je okrivljeni uradnik že priznal poneverbe. Škoda gre v milijone. Sodijo, da je nepošteni uradnik poneveril 8 milijonov dolarjev (400 milijonov dinarjev). Ta uradnik je bil obenem upravnik Hollywoodske banke, ki je morala zapreti v ponedeljek svoje blagajne. Bil pa je zaposlen še v drugih tvrdkah.

Spomenik Segrava

London, 12. dec. AA. Za spomenik sira Henrija Segrava so zbrali sedaj dovolj denarja. Vrhu tega bodo dali vsako leto po 1000 funtov nagrade onemu moškemu ali ženski, ki se bo posebno izkazal v zraku, na kopnem ali na vodi.

Odbor, ki bo delil nagrade, sestoji iz zastopnikov letalstva, mornarice in listov. Sestal se bo vsako leto in pregledal uspehe kandidatov za to nagrado, ki so jih dosegli v prošlem letu.

Drobne vesti

Pariz, 12. dec. kk. V državni smodnišnici v Toulousu je danes zletela v zrak delavnica, v kateri se polnijo granate in naboji. Dve delavki sta bili takoj mrtvi, deset pa so jih težko ranjene prepeljali v bolnišnico.

Milan, 12. dec. AA. Občina je na predlog policijskega ravnatelja odredila, da se naj zapro nekim trgovcem njihove trgovine za deset dni, ker so se uprli znižanju cen.

Moskva, 12. dec. AA. Svet ljudskih komisarjev je sklenil izpremeniti ljudski komisarijat za trgovino v ljudski komisarijat za prehrano.

Kairo, 12. dec. AA. V Benisuefu se je porušila velika hiša. Več oseb je mrtvih, med njimi dva gasilca.

Znižana vožnja za Sokole

Belgrad, 12. dec. AA. Na osnovi zakona o osnovanju Sokola kraljevine Jugoslavije je minister za promet predpisal pravilnik o znižani vožnji za člane Sokola kraljevine Jugoslavije na vseh državnih železnicah in parnikih v državni eksploataciji. Ta pravilnik je stopil v veljavo 1. decembra

Davčna imenovanja

Belgrad, 12. dec. AA. Z ukazom Nj. V. kralja so postavljeni na predlog finančnega ministra v soglasju s predsednikom ministrskega sveta za davčne kontrolorje v I-II pri davčni upravi Ljubljana okolica Karel Brihač; pri davčni upravi v Krškem Štefan Praznik; pri davčni upravi v Kranju Tomaž Tavčar; pri davčni upravi v Mariboru Avgust Cejan in Ludvik Jutriša.

Beograjske vesti

Belgrad, 12 dec.

Za davčnega kontrolorja v II-2 v Slovenjgradcu je imenovan I. Stare, zdaj v Novem mestu.

Josip Predavec je zgubil čin rezervnega pehotnega kapetana I. razreda.

Vprašanje Bat'ine tovarne v Jugoslaviji je rešeno. Zgradila se bo v Borovem pri Vukovaru. Zemljišča obsega 500 juter in ga je Bat'a kupil od patriarhije v Dalju za tri in pol milijona Din. Čim bo kupna pogodba odobrena, bo Bat'a pričel graditi tovarno. Verjetno je, da se bo gradnja pričela že spomladi. Da je zemljišče kupil baš v Borovem pri Vukovaru, je en razlog v tem, da je tam križišče železniških zvez, drugi razlog je pa ta, da se nahaja ozemlje blizu Donave.

Nov pomol na Sušaku. Ministrstvo za javna dela namerava na Sušaku na kraju, kjer se je podrl leseni pomol, zgraditi novega kamenitega. Načrt in tozadevne kredite je gospodarsko-finančni odbor ministrov že odobril.